

Wiadomości krajowe.

— Ze Lwowa. —

C. K. Appellacyyny Trybnał, mianował W. Jana Kossowicza zaszczyconego stopniem Doktora Prawa w Uniwersytecie Wiedenskim, Adwokatem przy C. K. Sądzie Szlacheckim Lwowskim.

Uwiedomienie

C. K. Rządu krajowego.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z d. 17. Lutego r. b. raczył stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z d. 8. Grudnia 1820 nadadź Józefowi Dietrich, kupcowi towarów korzennych w Inszbruku pięcioletny przywilej na wynalazek tak zwanę kawy ekonomicznę, do funta której to kawy tylko 12 1/2 łót w wagi Wiedeńskiej rafinady cukru potrzeba, a jednak zastępuje miejsce kawy, gdzie do funta kawy 1 1/4 funta cukru potrzeba, przez co równie, jak i przez cząstkowe przymieszanie krajowych produktów znaczna oszczędność okazuje się, a to tak, że w proporcji terażniejszemy ceny, 1 funt wspomnionę kawy tylko 56 kr. M. K. kosztuje i nadto przy tém palenie niepotrzebnem staje się, a produktowi dobroci trwałość nadaie się. Wydział lekarski nie znalazł we względzie zdrowia nic takiego, co by wykonaniu tego przywileju przeszkadzać mogło.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 29go Czerwca r. b. i stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8go Grudnia 1820 nadadź raczył Piotrowi Antoniemu Girzykowi, uprzywilejowanemu fabrykantowi wodotrwałych kapeluszków, mieszkającemu w Leopoldstadzie pod Nrem. 136. pięcioletny przywilej na wynalazek wrobienia sztucznych drożdży w stanie zupełnie suchym, które w kilku latach, mimo skutkowania na one powietrza zewnętrznego, nie zwilgotnieją i z swege kisorodu nic nie tracą, a nadto przyjemny smak mają, przeto też do warzenia piwa i pędzenia wódki, a osobliwie do pieczenia delikatnych i zbytkowych ciast użyteczne są. Wydział lekarski we względzie

zdrowia nic takiego nie znalazł, co by wykonaniu tego przywileju ze względu lekarskiego przeszkadzać mogło.

Kurs Wiedeński z dnia 27go Październ.: Obligacyio długi Stanu 5 procentowe w M. K. 81 1/2. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZB. M. K. — — — — — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZB. M. K. — — — — — Certyfikaty na pożyczk. z r. 1821 za 100 M. K. — — — — — Kurs na Augsburg za 100 Kur. — — — — — Usq. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, jedna po 913 4/5 ZB. M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Portugalia i Brazylia.

Dziennik rządowy Cesarstwa Brazyljskiego (*Diario do Governo del Imperio do Brasil*) zawiera pod d. 9. Sierpnia następującą odezwę:

„Brazylianie! Często odkrywałem wam tajniki Moiego serca i duszy; w ostatniej widzieliście zawsze wyrytą Konstytucyyną Monarchiā, w pierwszym życzeniu pomnożenia waszey pomysłności. Mimo tego powtórnie chce wam przełożyć mój sposób myślenia dla pokazania wam, ile się brzydę despotyzmem, czyli go ieden, czyli wielu wykonywa.»

„Niektóre municypalności (*Cameras*) prowincyy północnych dawały Deputowanym swoim instrukcyie technące duchem demokratycznym. Jako? demokracya w Brazylji! W tak wielkiem i obszernem Państwie jest ona niedorzecznym uroieniem, i nierównie jest niedorzecznością, chociaż tym dawać prawa, którzy sami zatrudniają się ułożeniem praw, i grozić im utratą pełnomocnictw, których te Kamery nie nadały i nadawać nie miały prawa.»

„W mieście Porto-Alegre dopuścilo się woysko, lud, junta rządowa, władze cywilne i woyskowe zbrodniczego zamachu, któremu przysięgą nadawszy wartość, zrobily go tém bardziey karygodnym.»

„Woysko — które iedynie Monarsze posłuszne bydź powinno — zapędzając się w rozprawy, władze cdcące naprzód ieszcze ułożył artykuł przyszłey Konstytucyi, co należy iedynie do konstytucyynego i prawodawczego Zgro-

rodzenia, wreszcie zapytanie, czy Monarcha samowładnie czyli wątpliwe ma posiadać *Veto* są to gorszące zdrożności i występki, zasługujące na najostrzejszą karę, jeżeli tylko nie powstały przez niewiadomość, albo przez haniebne ułudzenie.»

»Równie tak mało ufajcie tym, co pochlebiają ludowi, jak i tym, którzy Monarsze pochlebiają. Ludzie tych obu rodzajów mają pozio-
me dusze powodowane chciwością, którzy pod larwą liberalizmu, albo rojalizmu chcą wystawić na zwaliskach oyczyzny budowę swojej dożywotniej pomyślności. Czasy nasze udzieliły nam obficie smutnych rodzajów tego przykładów. Weźmy za napominający przykład zdarzenia krajów zagranicznych.»

»Brazylijanie! ufajcie waszemu Cesarzowi i ciąglemu waszemu obrońcy, który nie żąda żadnej innej władzy, ale i niepozwoili nigdy, ażeby tę władzę inni sobie przywłaszczali, władzę należącą mu się prawnie, a która jest nieodzownie potrzebną dla uczynienia was szczęśliwymi i dla ziednania krajowi temu tak szczytnego przeznaczenia, które mu zapewnić może niezmierny Atlantycki Ocean, wyborna rzeka la Plata i rzeka Amazonek. Czekajmy Konstytucyjci kraju i spodziewajmy się, że będzie nas godną: Oby najwyższy Władca świata udzielił nam jedności i spokojności, siły i wytrwania, ażebyśmy to wielkie dzieło wolności i niepodległości naszej uzupełnili.»

»Cesarz.»

Hiszpania.

Z najnowszych wiadomości o podróży Króla Hiszpańskiego, Królowey i Królewskiej rodziny wiemy, (podług Gwiazdy z d. 16go) że Król wraz z rodziną swoją wyjechał d. 6go Października z Xeres, a d. 11go przed południem stanął w Lebrya, gdzie zanocewał. Dnia następującego miał dociągnąć aż do Utre-ry. Mówią, że myśli zabawić w Sewilli od 8 do 10go.

Gwiazda z dnia tego samego umieściła w Dodatku co następuje: »Centa i Tarifa ustuchawszy rozkazu Króla Hiszpańskiego otworzyły bramy swoje.»

»Gubernator twierdzy Ciudad Rodrigo żądał zawieszenia broni w oczekiwaniu rozkazu Króla.»

»Wojsko liniowe w Barcelonie żądało głośno, ażeby się poddać Rejencyi. Jenerał Curial odebrał list od Rottena. Wkrótce będzie Barcelona w naszej mocy.»

Do Perpignanu przybyła d. 1go Października załoga Figueras składająca się z 460 ludzi od pułku Arragonii, z 325 od pułku Marcyi, z 820 od pułku Barbastro, ze 150 artylerzystów, z 110 zbiegów (wsadzono ich do twierdzy) z 86 Officerów, ze 4 Pułkowników i z Gubernatora San Miguel. Za nimi szło więcej jak 100 powozów z chorymi i z taborami. W zamku Figueras znalaziono wiele zapasów wojennych, mąki i solonego mięsa. Drzewa już zaczynało brakować, a liczba chorych codziennie powiększała. Z Francuzkiego blokującego oddziału z pod Figueras wyszło 1200 ludzi do la Seu. — Mówią o liście Miny pisanym d. 12go Września do San Miguela (brata uwięzionego teraz Ex-Ministra) i Dowodcy twierdzy Figueras, w którym uskarża się na odpadających od niego Officerów i wzywa go, by sprawie wolności wiernym pozostał. Co się tycze Miny ón dotrzyma przysięgi, choćby sam ieden był tylko, sędzi z resztą ze Milans, Llobera i Rotten myślą podobnie. — Kapitulacya Hostalrychu nie potwierdziła się, lecz twierdza ta równie jak le Seu de Urgel niezadługo otworzą bramy.

Gazeta Madrycka z d. 11go Października zawiera następujący urzędowy artykuł: Król, Pan nasz raczył pod dniem dzisiejszym wydać niniejszy wyrok Królewski:

»Pośród zdarzeń, które w roku 1820 następywały po sobie, zdarzeń, które przywoływać na pamięć byłoby niużyteczną rzeczą, chociaż one serce moje napelniały smutkiem, nie miałem innej pocięchy, jak tylko tę, że udawałem się do Boga miłosierdzia prosząc o łaskę dla moiej rodziny i moiego ludu, dla tych obu moiej oycowskiej pieczołowitości przedmiotów.»

»Tym końcem musiałem wezwać duchowney pomocy, słynącego cnotami, przymiotami i rostropnością męża, a że te wszystkie własności widziałem zgromadzone w osobie Don Victora Saez, Kanonika i nauczyciela teologii przy głównym kościele w Toledo, więc mi się podobało mianować go moim spowiednikiem.»

»Bóg atoli, któremu nadmiar moich cierpień ieszcze nie był dostatecznym, dopuścił, że z końcem tego samego roku byliśmy rozłączeni z sobą, a to rozłączenie tyle było bolesne dla mnie, ile wyszczególniały się dowody wierności, które okazywał mi z niebezpieczeństwem własnego życia. Odzyskawszy teraz wolność i prawa moje, jako samowładca, po-

do bało mi się zbliżyć go do mojej osoby, mianując go moim spowiednikiem, lecz nie będzie mu to przeszkadzało piastować godność moiego pierwszego Sekretarza Stanu i depeşów, ponieważ jest moją wolą zatrzymać go w urzędowaniu tej służby. O tem donoszę wam, byście to każdemu oznajmili, komu o tem wie-dzieć należy, ażeby wyrok ten wszędzie był wykonany. Don S. Saez.»

»Ponieważ wolą jest Króla Pana naszego dać dowód zaśluzności zaufania Marszałkowi polnemu Don Carlosowi d'Auroy politycznemu i wojskowemu Gubernatorowi San Luca-ru de Baranieda w nagrodę jego wierności, talentów i stałości, przeto Jego Królewska Mość oddał mu polityczne i wojskowe rzady Kadyxu z rozkazem, ażeby natychmiast udał się na wspomniane miejsce i żeby objął tę nową godność.«

Marszałek Moncey, otrzymał wiadomość o uwolnieniu Króla w Mataro d. 7. Października o godz. 9 rano. Natychmiast dawały dzia-ła *salve* i śpiewano *Te Deum*. Spodziewano się że wiadomość ta sprawi wielkie wrażenie w Barcelлонie. Jeszcze na początku z. m. wysłano Pułkownika Francuzkiego Parla-mentarzem do tej twierdzy, który doniósł o podda-niu się twierdzy Figueras i przyniósł prze-szło 200 listów od poymenych w Llers Hiszpanów i ich towarzyszków w Barcelлонie.

Wielka Brytania i Irlandya.

Lord Nugent przybył z Kadyxu do Londynu dnia 12go z rana i wysiadł w domu spraw zagranicznych. Goniec zapewnia, że miał przywieść depeşy od Sir. W. A'Conrta. (Gazety Londyńskie z d. 13, wiadomości tej zupełnie zaprzeczają.)

Londyńska dworska gazeta z d. 12. Października umieściła zawartą d. 12. Marca r. b. umowę między Królem Angielskim i Królem Hiszpańskim względem mianowania obopólnej Kommissyi, która miała rozstrzygnąć za-targi o zdobycze porobione w dawniejszych wojnach. Kommissya ta składa się: ze strony Angielskiej z PP. Dawkins i Roberta, a ze strony Hiszpańskiej z PP. Diego Colon i J. Machado. Ogłosiła ona w Gazecie dworskiej pod d. 11szym Października, że wszelkich zażaleń (*reklamacyi*) podobnego rodzaju gotowa jest słuchoć ciągle przez sześć miesięcy, ale nie dłużej.«

Francya.

Król rozkazał, ażeby dla uwiecznienia pa-

miątki odebrania zamku Santi Petri, okręt Centaur nazywał się na przyszłość Santi-Petri, na którym Kontr-Admirał des Re-tours zatknął w dniu owym swoją banderę.

Xiążę Angoulême zrobił Kontr-Admi-rała Duperré Wice-Admirałem. Mówią o Xiążęciu, że to ón był, który przy zaięciu szań-ców Trocadero wołał na mordujących bag-netami żołnierzy: »mieście ludzkość! mieście ludzkość!« i tym sposobem wielu Hiszpanom uratował życie.

Dalszy ciąg o wystawie płodów krajowych w Paryżu:

P. Collier, który już w r. 1819 dostał złoty nagrodowy medal za machinę do postrzy-gania sukna, używaną odtąd w naszych najlep-szych sukniennych fabrykach, wynalazł teraz dru-gą machinę podobnego rodzaju. Pierwsza o-bracała się jedynie naokoło, gdy przeciwnie ta postrzyga prostym kierunkiem i wyłącnie tyl-ko naydelikatniejsze obrabia sukna, które spo-sobem nieporównanym czyni podobnemi do ak-samitu. Ile ona oszczędza czasu w porówna-niu z robotą ręczną jest prawie rzeczą nie do u-wierzania. Pracując trzema podobnemi machi-nami, zapłaciwszy za robotę 4,200 franków wię-cy i lepszą można mieć robotę niżli gdy-byśmy wydali 50,000 franków za dawniejsze postrzyganie z nożycami w rękę.«

»Tenże P. Collier wynalazł także jakim sposobem »przy paleniu węglami, można oraz z dymu użytkować, a przeto samo oszczędzić pal-nego materiału i zapobiedz zepsuciu się kotła parowego.« Wynalazek ten jest dosyć dowcip-ny, prosty i oszczędza wiele pieniędzy.«

»Dla czego nikt dotąd jeszcze nie naśladował wynalezionych w Ameryce i używa-nych już tam »machin do robienia postronków i gwoździ«, dla czego nikt ich nie przyswoił w tym kraju? Praca ta byłaby daleko poży-teczniejszą, niżeli wystawione na próbę naśladowane duże dzwiczne wanielki, znane w Chinach pod nazwiskiem »Tamtamów«, a któ-rych używają tam tak, jak u nas dzwonów ko-ścielnych. Takie Tamtamy sprowadzane z Chin, kosztowały ogromne summy. Sławny Chemik Darcet, używszy do tego mieszczaniny kruszców, zrobił Tamtamy zupełnie do Chińskich podobne, które można było widzieć podczas wystawy i dźwięk ich słyszyć. Jedna taka wanielka kosztuje tylko trzysta do czterystu franków, gdy przeciwnie, nim odkryto ta-iemnicę potrzebnego mieszania kruszców, mo-że o dziesięć razy była droższą.«

(Dokończenie nastąpi.)

W ł o c h y.

Podług doniesień z Medyolanu z dnia 2. Października wojska Ces. Austriackie, w skutek dopełnienia umowy względem nastąpienia wojsk z Piemontu w Weronie na d. 14. Grudnia r. z. zawartę, zaczęły od d. 26. Września powracać oddziałami do Lombardyi. D. 28. zajęły Alexandryją dwa bataliony pułków Sardyńskich Acqui Savoyen. Jenerał Porucznik Hrabia Bubna udał się do tój twierdzy dla uroczystego ię oddania, z całym Jenerałnym C. K. Sztabem wprowadził wojsko Sardyńskie i odprawił z niemi popis. Potém Jenerałowie i Oficerowie załogi Austriackiey i wciągniętych pułków Sardyńskich iedli u iednego stołu na 186 osób zastawionego, świętny bal zakończył ten dzień uroczysty. D. 29. oddał twierdzę Jenerał Porucznik Baron Stutterheim upoważnionemu do odebrania od Króla Jmci Sardyńskiego, Jenerał - Majorowi Margrabiemu Salbante.

P r u s s y.

W Beul, we wiosce leżącej naprzeciw Bonn na prawym brzegu Renu uwięziono niedawno szewca Moll, który będąc badanym przyznał się do trzech zabójstw równie szczególnych, jak okropnych. Służył w iednej kompanii z Henrykiem Ochs, hrawcem z Kolonii; byli najlepszymi przyjaciółmi, ale rozstać się musieli i każdy z nich powrócił do swojego siedliska prowadzić dawne rzemiosło. Ochs ożenił się w Kolonii, gdzie go Moll często odwiedzał, bywał bowiem od tych młodych małżonków zawsze dobrze przyjmowany. Przeszłego roku zniknęli raptownie macocha Molla i młodszy brat jego. Pierwsza była to młoda kobieta lat 28 mająca. Sąd użył zwyczajnych śledztw, a że porozumienie padło na Molla, został przytrzymany. Lecz nie mając przeciw niemu żadnych dostatecznych dowodów, kazano go po kilku miesiącach wypuścić. Znowu zaczął dawną więźnię z Ochsem, który go nawet raz odwiedził iadąc koło Beul na jarmark do Putzen, gdzie spodziewał się zakupić sobie niektóre rzeczy. Wziąwszy do kieszeni 60 talarów wyjechał z domu dnia 7go Września. Żona jego oczekiwała go przez dni osm, a nie mając o nim żadney wiadomości, posłała do Beul cztowienka, na którego spuścić się mogła, by wyszukał ię męża. Ten stanął tam dnia 18go Września i mocno był

zdziwiony zobaczywszy Molla chodzącego w sukniach Ochsa i z iego tabakierką, samego Ochsa zaś nie zastał. Natychmiast udał się do Bonn i to wszystko podał do Sądu. Sąd posłał żandarmów do Beul. Ci otoczywszy dóm, w którym Moll mieszkał, zaczęli cały przetrząść. Mogące być wymowanemi deszczki w podłodze wznieciły podeyrzenie, podniesiono ię, gdzie w dole przysypanym ziemią zobaczono czyieś nogi. Z tego samego miejsca wykopano trzy trupy, na których wierszchu leżały zwłoki nieszczęśliwego Ochsa. Gdy się tém zatrudniano, Moll potrafił nociec przez okno i tak zręcznie się ukrył, że dopiero po długim szukaniu znaleziono go o 9tę godz. wieczorem na polu, gdzie utrudzony zasnął. Przeprowadzony do Bonn do instrueyynego sędziego, obciął w obliczu trzech trupów zaprzecić się wszystkiego, ale sam w opowiadaniu zakwikał się sprzecznościami, a wkrótce dręczące go sumienie zmusiło do wyznania swoich obrzydliwych występów. Płacząc mocno, przyznał się, że przed pietnastu miesiącami zamordował macochę, z którą wprzódy zbrodnią kazirodztwa popełniał. Poźnię zobit swojego brata bojąc się, ażeby go tenże nie zdradził. Nareszcie w nocy z d. 7. na 8. Września zamordował przyjaciela swojego Ochsa. Dalsze śledztwo (którem kierne sy sławnego Schyllera), odkryie zapewne i inne występkę tego zbrodniarza. — Mieszkańcy Beulu tak mocno obrzyli się wiadomością tych występów, że zgromadzeni razem udali się do domu Molla stojącego na końcu wsi. Zburzywszy go do szczętu, podpalili zwałiska rozrzucają popiół wiatrom na pastwę. Żadnych więcę nie popełniali zdroźności, ale Sąd Kolonski (*Assis*), do którego odesłano ten proces, żałuje tego zburzonego domu, ponieważ byłby może wiele ieszcze innych rzeczy poodkrywał.

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 16. Października. —

Pocieszającą wiadomość czytamy w Gazecie Rządowey Pruskiej: »Pod Gdańsk przyplnęło kilkadziesiąt okrętów zabierających wielką ilość żyta do Niderlandów. Tamże przyplnęło wiele galarów z drzewem, które natychmiast znalazło pokop. Kupcy Gdańscy utrzymali komisja zakupienia znaczney ilości mąki pszenney w dobrym gatunku, a przeto spodziewać się należy, że znowu ożywi się handel.«